

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВЕ МОВЛЕННЯ

(найменування навчальної дисципліни)

підготовки здобувачів

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

(вказати рівень вищої освіти)

спеціальності 011– Освітні, педагогічні науки

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-науковою програмою

Освітні, педагогічні науки

(назва освітньої програми)

мова навчання українська

Розробники:

Панасенко Елліна Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки вищої школи

Рецензенти:

Саяпіна С.А. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету гуманітарної та економічної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Курінна С.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Силабус розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри Топольник Я.В.

(ПБ)

Погоджено групою забезпечення спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Керівник групи забезпечення С.А.Саяпіна

(ПБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«28» серпня 2020 р.

протокол № 1

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ НАУКОВЕ МОВЛЕННЯ

Назва

Кількість кредитів	3
Рік підготовки, семестр	1 1
Компонент освітньої програми	вибірковий
Викладач	Панасенко Е.А. – професор кафедри педагогіки вищої школи, доктор педагогічних наук, професор
Контактна інформація	ellinapanasenko@ukr.net
Консультації	Кожну п'ятницю місяця, 13.00. – 14.00.
Анотація навчальної дисципліни	<p><i>Предмет</i> вивчення навчальної дисципліни становлять теоретичні і прагматичні особливості української наукової мови.</p> <p>Вивчення освітнього компонента сприяє формуванню у здобувачів поглибленого розуміння специфіки українського наукового мовлення, здатності фахово користуватися українською науковою мовою в її писемному та усному вияві; уміння ефективно використовувати знання з української наукової мови з метою написання дисертаційних робіт, наукових статей, анотацій за обраною спеціальністю. Основними завданнями вивчення дисципліни є: забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного наукового мовлення; розвинути вміння й навички продукувати якісні наукові тексти фахового спрямування; сформувати навички редагування, коригування та перекладу наукових текстів українською мовою тощо.</p>
Опис навчальної дисципліни	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Наукове мовлення» є формування у здобувачів поглибленого розуміння специфіки українського наукового мовлення, здатності фахово користуватися українською науковою мовою в її писемному та усному вияві; уміння ефективно використовувати знання з української наукової мови з метою написання дисертаційних робіт, наукових статей, анотацій за обраною спеціальністю.</p>

Ключові слова: українська мова, науковий стиль, мовлення, пізнання, наукове дослідження, дисертація, наукова стаття, конспект, виступ, доповідь, тези, виступ, повідомлення, академічна доброчесність.

Очікувані результати навчання:

Здійснювати ефективну наукову комунікацію, ефективно представляти дослідницькі ідеї в усній та письмовій формах; створювати якісні наукові тексти і презентувати результати власних наукових досліджень у вигляді наукових статей, доповідей на конференціях.

Володіти способами збору, систематизації та обробки наукових фактів, інтерпретації отриманих результатів, генерування нових ідей під час розв'язання дослідницьких і практичних завдань у обраній та суміжних галузях; методами критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досягнень; творчо втілювати ідеї, закладені у науково-педагогічній спадщині та інноваційному досвіді.

Самостійно творчо опрацьовувати, аналізувати і представляти наукову інформацію, використовувати бібліотечні каталоги, ІКТ-ресурси з метою обґрунтування науково-теоретичних засад власного дослідження в галузі освіти.

Здійснювати критичний аналіз та оцінку сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей під час вирішення дослідних і практичних завдань.

Рецензувати публікації та презентації, брати участь у вітчизняних та міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію.

Презентувати результати власних наукових досліджень у фахових публікаціях у вітчизняних та закордонних спеціалізованих виданнях, у тому числі, внесених до наукометричних баз.

Створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу і обирати оптимальні форми і методи педагогічного впливу, забезпечувати комфортне і безпечне освітнє середовище.

Матеріали та ресурси:

Рекомендована література

Основна

1. Ботвина І. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. К.: АртЕк, 2018. 190 с.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням. К., 2015. 624 с.
3. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. К.: Вид-во

	<p>Київського університету, 2017. 307 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Михайлова О. Г., Сидоренко О. Г., Сухопар В. Ф. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості. Х., 2016. 97 с. 5. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. К: Центр навчальної літератури, 2016. 312 с. 6. Основи наукового мовлення: навч.-метод, посібн. / Уклад. Т. В. Симоненко. Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. 2015. 80 с. 7. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посібн. К.: ВЦ «Академія», 2019. 216 с. <p style="text-align: center;">Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є.Артюхова, І.О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с. 2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2015. 432 с. 3. Городенська К. Г. Синтаксична специфіка української наукової мови. <i>Українська термінологія і сучасність</i>. К.: КНЕУ, 2019. Вип. 4. С. 11-15. 4. Довідник з культури мови: Посібник / С. Я. Єрмоленко, С.П.Бибик, Н. М. Сологуб та ін.; За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Вища школа, 2015. 399 с. 5. Єрмоленко С. Я. Науковий стиль. <i>Українська мова: Енциклопедія</i>. 3-тє вид., змін, і допов. К., 2017. С. 421, 422. 6. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М.Русанівського. К.: Либідь, 2015. 302 с. 7. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / За ред. Н.Д. Бабич. Чернівці:Книги ХХ ст., 2015. 572 с. <p>Дистанційний курс «Наукове мовлення». URL: http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=2275</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ мультимедійна апаратура, екран, проектор; ✓ бібліотечні фонди.
Теми	<p>Програма навчальної дисципліни містить такі теми:</p> <p>Тема 1. Українська наукова мова як навчальна дисципліна</p> <p>Тема 2. Алгоритмічні приписи в контексті діяльнісної теорії навчання наукової мови.</p> <p>Тема 3. Наукова мова як комунікативний феномен.</p> <p>Тема 4. Алгоритмічні приписи в контексті діяльнісної теорії навчання наукової мови.</p> <p>Тема 5. Характеристика функціонального наукового стилю</p>

	<p>української мови та його жанрів. Тема 6. Культура наукового тексту. Тема 7. Робота з науковим текстом. Тема 8. Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми навчальних дій при композиційно-змістовому аналізі наукового джерела. Тема 9. Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми навчальних дій при аналітичному опрацюванні інформації наукового джерела. Тема 10. Усне наукове мовлення.</p>
Методичні поради для викладачів «Як навчати?»	<p><i>Методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації:</i> словесні, наочні, практичні. <i>Методи навчання за характером логіки пізнання:</i> аналітичний, індуктивний, дедуктивний, традуктивний. <i>Методи навчання за рівнем самостійності розумової діяльності:</i> проблемний, частково-пошуковий, дослідницький. <i>Методи активні:</i> диспут, дискусія, мозкова атака, аналіз конкретних педагогічних ситуацій, рольові та ділові ігри, навчальні проекти, кейси, творчі завдання.</p>
Методичні поради для здобувачів «Як навчатися?»	<p><i>Види роботи здобувачів</i> (реферати, анотації, рецензії; презентації результатів виконаних завдань; доповіді; тези; наукові статті; доповіді; повідомлення).</p>
Оцінювання	<p><i>Види, методи та форми контролю.</i> <u>Види:</u> поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (залік). <u>Методи:</u> перевірка самостійної роботи, усне опитування. <u>Форми:</u> індивідуальна та фронтальна перевірка</p> <p>Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Наукове мовлення» здійснюється під час проведення навчальних занять (лекції, практичні заняття) та самостійної роботи.</p> <p>Оцінювання під час проведення лекційних, практичних занять є складовою поточного контролю, який має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.</p> <p>Об'єктами поточного контролю є:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ відвідування і робота на лекції – 1 бал; ✓ усна відповідь та виконання практичних завдань на занятті – 6 балів. <p><i>Відповідь на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:</i> 5-6 балів – здобувач у повному обсязі опрацював програмний</p>

матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

3-4 бали – здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1-2 бали – здобувач вищої освіти загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється у 65 б.

Умовою складання заліку є накопичення здобувачем протягом навчального семестру не менше 60 балів. Максимальна кількість балів – 100.

Розподіл балів із дисципліни

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Денна форма	Заочна форма	Денна форма	Заочна форма	Денна форма	Заочна форма
Т 1	1	1	6	6	-	-
Т 2	-	-	6	6	6	6
Т 3	1	1	6	6	-	-
Т 4	-	-	6	6	6	6
Т 5	1	1	12	12	6	6
Т 6	1	1	-	-	-	-
Т 7	1	1	6	6	6	6
Т 8	-	-	6	6	6	6
Т 9	-	-	6	6	5	5
Т 10	-	-	6	6	-	-
Ра- зом	5	5	60	60	35	35

Політика щодо дедлайнів та перескладань, академічної доброчесності, відвідування: Perezдача та повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>)

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у

встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він відпрацьовує навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітує про опанування навчального матеріалу.

Дотримання академічної доброчесності.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками передбачає:

- ✓ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- ✓ дотримання норм законодавства про авторське право;
- ✓ надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- ✓ контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- ✓ дотримання норм законодавства про авторське право;
- ✓ надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у "ДДПУ"

<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf>

Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус

Переваги вивчення навчальної дисципліни:

Вивчення дисципліни дає можливість:

- ✓ набуття теоретичних знань і практичних навичок щодо організації наукової роботи, з дотриманням наукового стилю сучасної української мови та правил академічної доброчесності

вивчення»	<p>й етичних норм;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ отримання системних знань про розвиток традицій наукової усної та писемної комунікації; ✓ набуття практичного досвіду самостійного пошуку, опрацювання та коректного використання джерел; ✓ вироблення навичок наукового мовлення, аналізу та реферування наукових текстів, підготовки на основі опрацьованих власних робіт; ✓ формування соціальних навичок, необхідних для здійснення професійної діяльності педагога-науковця з урахуванням сучасних тенденцій розвитку освіти.
------------------	---

Панасенко Е.А.

докт. пед. наук, професор

підпис